

Helyi Esélyegyenlőségi Program

Csanádapáca Község Önkormányzata

2023-2028

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)	3
Bevezetés	3
A település bemutatása	3
Értékeink, küldetésünk	6
Célok.....	7
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)	9
1. Jogszabályi háttér bemutatása	9
2. Stratégiai környezet bemutatása.....	10
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	12
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység.....	27
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	39
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	44
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége.....	50
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása.....	56
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	57
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	58
1. A HEP IT részletei	58
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	58
Jövőképünk.....	59
Az intézkedési területek részletes kifejtése <i>(kitöltése javasolt, opcionális)</i>	59
Hiba! A könyvjelző nem létezik.	
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	60
3. Megvalósítás	63
3.1 A megvalósítás előkészítése.....	63
3.2 A megvalósítás folyamata	63
3.3 Monitoring és visszacsatolás	65
3.4 Nyilvánosság.....	66
3.5 Kötelezettségek és felelősség.....	25
3.6 Érvényesülés, módosítás	67
4. Elfogadás módja és dátuma.....	68

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló **2021.06.30-án módosított 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” c. dokumentum szerint átdolgozva** Csanádapáca Község Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Csanádapáca Békés vármegye déli részén fekszik, Békéscsabától, a megyeszékhelytől 25 kilométerre, Orosházától 20 kilométerre. Mindkét városból autóbusszal jól megközelíthető.

Csanádapáca az orosházi kistérségben fekvő település, a leghátrányosabb kistérségi települések egyike.

A térség természeti adottságaiból adódóan Csanádapácán jellemző gazdálkodási tevékenység a szántóföldi növénytermesztés, emellett kisebb mértékben, de az állattenyésztés kap még szerepet.

A település lakosságszáma a korábbi évekhez hasonlóan további csökkenést mutat. Ennek hátterében legfőképpen a gazdasági helyzet, az anyagi problémák állnak. Településünkön nagyon kevés a megélhetést biztosító munkahelyek száma, mely elvándorlásra ösztönzi az aktív korú lakosságot. Munkalehetőség szempontjából Békéscsaba és Orosháza kap kimagasló szerepet, de ez ingázással is jár. Mindemellett napjainkban is igaz, ami már hosszú évekkel ezelőtt is, hogy az ország más területén ugyan azon munkáért/beosztásban jóval előnyösebb díjazásban részesítik a munkavállalót, mint a térségben.

Az aktív korú lakosság elvándorlásának következményeként továbbra is elmondhatjuk, hogy Csanádapáca az elöregedő települések közé tartozik. Mindemellett az elhalálozások száma továbbra is meghaladja a születések számát.

Csanádapácán a munkanélküliek száma az előző évek adataihoz képest jóval kedvezőbb képet fest, nem mutat további növekedést, de a munkanélküliek számának visszaszorításában az önkormányzat jelentős szerepet vállal.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényben meghatározott, a járási hivatal hatáskörébe tartozó támogatások közül, az alábbiak vehetők igénybe a szociálisan rászoruló személyek részére:

- időskorúak járadéka
- aktív korúak ellátása
- ápolási díj
- közgyógyellátás
- eü. szolgáltatásra jogosultság

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

Az 1993. évi III. tv. felhatalmazása alapján, a képviselő- testület a pénzbeli és természetbeni ellátások kiegészítéseként, önkormányzati rendeletben meghatározott feltételek alapján- pénzbeli vagy természetbeni formában- települési támogatást nyújt. Ezek a 6/2025. (II.21.) rendeletben kerültek szabályozásra, így például:

- Közüzemi díj támogatás
- közgyógytámogatás
- rendkívüli támogatás

Települési támogatáson kívüli, egyéb önkormányzati támogatások:

- babakelengye támogatás
- tanévkezdési támogatás
- szociális célú tüzelőanyag támogatás
- karácsonyi támogatás, élelmiszer segélycsomag
- szünidei gyermekétkeztetés (1997. évi XXXI. törvényben előírt kötelezettségen túl)

A települési önkormányzat évek óta csatlakozik a Bursa Hungarica Ösztöndíjpályázathoz is, hogy támogatni tudja azokat a diákokat, akik felsőoktatási tanulmányokat kezdenek, illetve folytatnak, emellett az Arany János Tehetséggondozó Programban való támogatásával a hátrányos helyzetű, tehetséges diákok továbbtanulását segíti.

A Gyöngyfüzér Szociális Szolgáltató Központ 2002. év óta működik a település központjában, mely az alábbi alapszolgáltatásokat nyújtja:

- étkeztetés
- házi segítségnyújtás
- idősek nappali ellátása – intézményen belüli fejlesztő foglalkoztatás

Az intézmény szakosított ellátási formája az Idősek Otthona, (időskorúak tartós bentlakásos ellátása).

Az Orosházi Kistérség keretein belül működő jelzőrendszeres házi segítségnyújtás is biztosított a településen, melyet a Gyöngyfüzér Szociális Szolgáltató Központ képzett munkatársai látnak el, továbbá a kistérség biztosítja a település lakosai számára a családsegítés és gyermekjóléti ellátás keretében igénybe vehető szolgáltatást is.

Csanádapácán az oktatás az egyházi fenntartású, Nagyboldogasszony Katolikus Általános Iskola és Óvoda keretein belül valósul meg.

Az Arany János Művelődési Ház a kulturált szabadidő eltöltését biztosítja. A sportolási lehetőséget a faluban élő, sportolni vágyó lakosok számára a Csanádapácai Sportcentrum biztosítja a művelődési ház mögötti területen.

Csanádapácán az egészségügyi/orvosi ellátás az önkormányzat által biztosított.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén		
Év	Fő (TS 001)	Változás
2019	2 324	bázis év
2020	2 302	99,05%
2021	2 324	100,96%
2022	2 334	100,43%
2023	2 324	99,57%
2024	2 383	99,24%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Lakónépesség az adott területen lakóhellyel rendelkező és más településen tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen területen tartózkodási hellyel rendelkező személyek együttes száma.

2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2020)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	1 216	1 277	2493	48,73%	51,22%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			63	2,53%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	173	176	349	6,94%	7,06%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	38	41	79	1,52%	1,64%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	708	663	1371	28,40%	26,59%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	73	82	155	2,93%	3,29%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	224	315	539	8,99%	12,64%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

3. számú táblázat - Öregedési index			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2019	515	356	144,66%
2020	523	349	149,86%
2021	535	356	154,44%
2022	539	358	150,56%
2023	542	349	150,56%
2024	536	356	150,56%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) (TS 031)
2019	4,71
2020	3,03
2021	19,89
2022	14,60
2023	3,01
2024	0,43

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	Az élve születések és halálozások különbségének 1000 lakosra vetített száma (fő) (TS 032)
2019	-10,71
2020	-14,70
2021	-15,13
2022	-14,17
2023	-10,30
2024	-17,36

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A 321/2011. (XII. 27.) Korm. Rendelet 1§ (2) bekezdésének értelmében a HEP célcsoportjai a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, különösen a: mélyszegénységben élők és romák, gyermekek, nők, idősek, fogyatékkal élők.

Értékeink: megkülönböztetés tilalma, mely vonatkozik bármilyen diszkriminációra (korra, nemre, családi állapotra, nemzetiségi, faji hovatartozásra, egészségi állapotra) emberi értékek, emberi méltóság tiszteletben tartása, társadalmi szolidaritás.

Célunk, hogy Csanádapáca olyan településsé váljon, ahol minden ember egyenlő, ahol senki nem tapasztalja a hátrányos megkülönböztetés közvetlen vagy közvetett formáját, továbbá célunk a településen élők életminőségének folyamatos javítása.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Csanádapáca település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,

a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,

a diszkriminációmentességet,

szegregációmentességet,

a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmasítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4) pontjaként, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete.
- A Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 94/2018. (V. 22.) Korm. rendelet 40. § (1) bekezdés 28. pontja értelmében a Kormány társadalmi felzárkózásért felelős tagjaként, a belügyminiszter módszertani útmutatót tesz közzé a HEP elkészítésének részletes szempontjairól. különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényhez kapcsolódóan Csanádapáca Község Önkormányzata Képviselő-testülete a 6/2025. (II.21.) számú önkormányzati rendeletében a pénzbeli és természetben nyújtott szociális ellátásokról rendelkezik.

2. Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózás politika alapidokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.] 2021-ben elkészült a **Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030** (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait.

Új Roma Stratégia (2019-2030)

Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)

„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)

„A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030)

Idősügyi Nemzeti Stratégia (II. ütemterv 2023-2034)

Országos Fogyatékoságügyi Program (2015-2025)

Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia (2024-2034)

A HEP-ekben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózás politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek.

A helyi felzárkózás politika tervezési alapjaként épít a HEP-ekre a Pénzügyminisztérium összefogásában készült **Nemzeti Fejlesztés 2030, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió** is.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése értelmében **a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.**

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

A település dokumentumai, koncepciói, melyek konkrét célokat határoznak meg saját területükre vonatkozóan:

- Gazdasági program- Csanádapáca Község Önkormányzata Képviselő- testületének 8/2025. (I. 29.) Kt. számú határozata,
- 25/2017 (XII.28.) számú önkormányzati rendelet a településkép védelméről.

A HEP a már meglévő, illetve tervezett stratégiákkal összhangban került kidolgozásra.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Csanádapáca a Dél-Alföldi Régióban, Békés vármegyében az Orosházi Kistérségben található. A kistérség 8 településből áll. Az Orosházi Kistérség Többcélú Társulása azt a célt hivatott betölteni, hogy a települések érdekeit egyként, az erőforrások lehető legoptimálisabb kihasználása mellett valósítsa meg. Csanádapácán a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, a családsegítés és gyermekjóléti szolgáltatás kistérségi keretek között működik.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A helyzetelemzés alapját szolgáló statisztikai adatok a TEIR adatbázisból, valamint a helyi nyilvántartásokból származnak.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom a mélyszegénység. Nem csak tudományos fogalom a szociológiában, de a hétköznapi élet jelensége. Azt jelenti, amikor valaki vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek és szinte esélyük sincs arra, hogy ebből önerőből kilépjenek.

A mélyszegénység összetett jelenség, amelynek okai többek között társadalmi és gazdasági hátrányok, iskolai, képzettségbeli és foglalkoztatottságbeli deficitekben mutatkoznak meg, és súlyos megélhetési zavarokhoz vezetnek. A szegénység kialakulásának okai többek közt a rendszerváltást követően a munkahelyek megszűnésére, a munkanélküliségre, a munkaerő-piaci esélyek szűkülésére – nem kis részben az oktatás és képzés hiányosságaira -, a jóléti ellátások által kezelni nem tudott egyéni, családi válsághelyzetekre, a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságaira vezethetők vissza (Ld. pl. A tartós szegénység csökkentésének lehetőségei Magyarországon, Budapest Intézet, 2012,)

A mélyszegénység hatása az alapvető létfeltételekben, a lakhatási, táplálkozási körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkezik. A szegénység szempontjából meghatározó társadalmi jellemző a családok gyermekszáma, illetve a gyermekszegénység, valamint a falusi lakókörnyezet (a szegények több mint fele községekben él).

Ez az állapot az érintetteket nagyon gyorsan megbélyegzi és a társadalomból való kirekesztettségüket okozza.

A gyakorlatban a mélyszegénység fogalmát sokszor azonosítják a cigánysággal, ám a kettő nem fedí egymást. Az kijelenthető, hogy a cigányok élete a mélyszegénységtől függetlenül is sokkal inkább terhelhető az őket érintő diszkrimináció érvényesülése miatt.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

Békés megye a legelmaradottabb régiók egyike, ami az emberek átlagkeresetén is megmutatkozik, a bruttó átlagkereset jóval elmarad az országos átlagtól.

A településen a korábbi évek tapasztalatához hasonlóan most is igen magas a közüzemi díjtartozások száma, sok háztartásban működnek előrefizetős, kódhordozós gáz-és villanyórák.

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet		
Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az állandó népesség %-ában (TS 060)
2019	50,51	35,36
2020	50,32	37,17
2021	51,35	34,26
2022	51,70	30,95
2023	50,99	28,12
2024	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP-ben elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.) és a Mőtv-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete;

Foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolhatók az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztályok, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők, valamint a megváltozott munkaképességű és fogyatékkal élő személyek. A pályakezdő fiatalok elhelyezkedését elsősorban a munkalehetőségek száma, a nem megfelelő szakmaválasztás, a szakmai tapasztalat hiánya és az iskolai végzettség befolyásolja. A fiatalok sok esetben hiába rendelkeznek megfelelő iskolai végzettséggel, a valós, gyakorlatban elsajátítható tapasztalatuk hiánya miatt nem alkalmazzák őket a munkáltatók.

A helyi önkormányzat feladat- és hatásköreinek ellátása során – törvényben meghatározott módon és mértékben – biztosítja a közfoglalkoztatási jogviszonyban lévő személy feladatellátásba történő bevonását. Az utóbbi években, Csanádapácán ennek következtében is érezhetően csökkent az álláskeresők száma.

Szükséges azonban hangsúlyozni, hogy a közfoglalkoztatás csak átmeneti megoldást nyújt a munka nélkül maradt lakosság számára, nem lehet tartós célként meghatározni a közfoglalkoztatási programban való részvételt

Helyi szinten az egyik „legnagyobb közfoglalkoztató” és a munkát koordináló szerv továbbra is az önkormányzat, a munkavégzés helyét pedig az önkormányzat és intézményei biztosítják.

Az alábbi táblázatok a regisztrált munkanélküliek számának változását ismertetik Csanádapáca vonatkozásában.

3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint			
Év	Nyilvántartott álláskereső aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2019	6,07	4,54	5,31%
2020	4,59	6,02	5,31%
2021	6,11	3,67	4,89%
2022	5,74	4,45	5,10%
2023	4,92	2,99	3,96%
2024	5,02	3,46	4,24%

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A 3.2.1. számú táblázat éves szinten mutatja a településen élő aktív korú lakosság nemek szerinti lebontott létszámát, valamint az adott évben nyilvántartott állás keresők létszámát, százalékos arányát. A fenti adatokból látható, hogy a nyilvántartott állás keresők százalékos aránya a vizsgált időszakban csökkent, nők és férfiak hasonló arányban szerepeltek a nyilvántartásban.

3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott állás keresők száma korcsoportok szerint							
Nyilvántartott állás keresők száma összesen	Év	2019	2020	2021	2022	2023	2024
	Fő összesen	89	87	80	82	63	66
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	4,00	3,00	1,00	3,00	5,00	2,00
	%	4,49%	3,45%	1,25%	3,66%	7,94%	3,03%
21-25 év (TS 038)	Fő	11,00	9,00	6,00	7,00	3,00	7,00
	%	12,36%	10,34%	7,50%	8,54%	4,76%	10,61%
26-30 év (TS 039)	Fő	6,00	9,00	10,00	5,00	7,00	4,00
	%	6,74%	10,34%	12,50%	6,10%	11,11%	6,06%
31-35 év (TS 040)	Fő	8,00	4,00	3,00	4,00	5,00	6,00
	%	8,99%	4,60%	3,75%	4,58%	7,94%	9,09%
36-40 év (TS 041)	Fő	5,00	11,00	8,00	5,00	7,00	10,00
	%	5,62%	12,64%	10,00%	6,10%	11,11%	15,15%
41-45 év (TS 042)	Fő	9,00	4,00	5,00	8,00	6,00	6,00
	%	10,11%	4,60%	6,25%	9,76%	9,52%	9,09%
46-50 év (TS 043)	Fő	7,00	10,00	10,00	7,00	5,00	7,00
	%	7,87%	11,49%	12,50%	8,54%	7,94%	10,61%
51-55 év (TS 044)	Fő	12,00	9,00	6,00	5,00	4,00	3,00
	%	13,48%	10,34%	7,50%	6,10%	6,35%	4,55%
56-60 év (TS 045)	Fő	9,00	7,00	4,00	10,00	5,00	5,00
	%	10,11%	8,05%	5,00%	12,20%	7,94%	7,58%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	18,00	21,00	27,00	28,00	16,00	16,00
	%	20,22%	24,14%	33,75%	34,15%	25,40%	24,24%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskereső aránya		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkn belül (TS 058)
	%	%
2019	47,19	52,38
2020	65,52	54,39
2021	72,50	41,38
2022	54,88	42,32
2023	44,44	42,86
2024	39,39	42,31

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága;

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskereső száma iskolai végzettség szerint							
Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskereső száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskereső megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2019	89	1	1,12%	38	42,70%	50	57,47%
2020	87	1	1,15%	24	27,59%	62	57,33%
2021	80	1	1,25%	29	36,25%	50	56,18%
2022	82	2	2,44%	25	30,49%	55	71,26%
2023	63	1	1,59%	18	28,57%	44	62,50%
2024	66	0	0,00%	21	31,82%	45	67,07%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az iskolai végzettség, szakképzettség kiemelt szempontja a foglalkoztatásnak, mely mind a szegénység vizsgálatánál, mind a jövedelmi és a vagyoni helyzet elemzésénél is kiemelésre kerül. A népességben belül a regisztrált munkanélküliek között nagy számban vannak azok a személyek, akik nem rendelkeznek középfokú végzettséggel, szakképzettséggel, számukra még nagyobb nehézséget okoz az elhelyezkedés, mivel a legtöbb meghirdetett álláshelyre képzett munkaerő jelentkezését várják. A nyilvántartott álláskeresőik között elvétve van még néhány olyan személy is, aki nem hogy középfokú végzettséggel nem rendelkezik, de az általános iskola nyolcadik osztályát sem végezte el. Településünkön évek óta nem indult általános iskolai felnőttképzés. A középfokú felnőttoktatásban résztvevők számáról adatokkal nem rendelkezünk, így arról sem, hogy melyik településen veszik igénybe ezt az oktatási szolgáltatást azok a személyek, akik élnek ilyen lehetőséggel.

- c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei;

A közfoglalkoztatásban nagyobb számban foglalkoztatnak nőket. Természetesen az önkormányzat igyekszik a férfiaknak is megteremteni a lehetőséget, hogy közfoglalkoztatásba behívásra kerüljenek, többek között azért is, mert a közfoglalkoztatottak zöme segélyben részesül és az éves felülvizsgálat során le kell igazolniuk keresőtevékenységet, abban az esetben ha ezt valaki nem tudja leigazolni az ellátás megszüntetésre kerül -szankciósan- és így ellátás nélkül marad. Előfordulnak olyan speciális helyzetek, amikor indokolt, hogy a munkáltató különbséget tegyen helyzetük, tulajdonságuk, jellemzőjük alapján a munkavállalók között, ezért az az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény értelmében nem minősül az egyenlő bánásmód követelménye megsértésének, ha az a munka jellege vagy természete alapján indokolt, az alkalmazásnál számba vehető minden lényeges és jogszerű feltételre alapított arányos megkülönböztetés.

A közfoglalkoztatás az önkormányzat kérelmére és elfogadás esetén a munkaügyi központtal megkötött hatósági szerződés útján működik. A közfoglalkoztatásban résztvevők számának megtervezése mindig az előző év március 1. és szeptember 30. közötti időszakának átlaglétszáma alapján történik. Ebben az időszakban sokan mennek fizetés nélküli szabadságra, hogy a helyi vállalkozóknál dolgozzanak, emiatt következhet az, hogy az alábbi táblázat közfoglalkoztatásban résztvevők számának csökkenését mutatja.

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitikai		
Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050)	Közfoglalkoztatottak száma (TS 055)
	Fő	(éves átlag - fő)
2019	85	80
2020	108	75
2021	89	75
2022	66	63
2023	58	56
2024	64	53

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A megváltozott munkaképességű személyek számára szintén az önkormányzat által szervezett fejlesztő foglalkoztatásban,- munka törvénykönyve szerinti munkaviszony és szociális törvény szerinti fejlesztési jogviszony- van lehetőség az elhelyezkedésre. Ezek a foglalkoztatási programok pályázati pénzből valósulnak meg, mely pályázathoz kapcsolódó szerződés 2024. január 1-2026. december 31-ig, került megkötésre. A működéshez szükséges támogatásra és az évenként teljesítendő feladatmutató vonatkozásában évenként szükséges igénybejelentést tenni. Ez a fajta foglalkoztatás hatalmas segítséget jelent a családoknak, nagyon fontos szerepet töltenek be a közösségben, különös tekintettel arra, hogy ezekben a programokban résztvevők nagyrészt mélyszegénységben élő személyek.

- d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői; közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok;

Csanádapácán kevés a munkalehetőség, így sokan, akik tehetik, és lehetőségük nyílik rá Békéscsabára és Orosházára járnak át dolgozni, de legtöbb esetben még a városban is nehéz elhelyezkedni. Gyakori példa az is, hogy a munkába állás jelenti a problémát, mert nincs pénz az utazás költségeire, vagy nők esetében nincs kire hagyni a gyermeket.

- e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük;

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő állás keresők száma		
Év	Nyilvántartott állás keresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő állás keresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2019	89	10
2020	87	7
2021	80	4
2022	82	6
2023	63	2
2024	66	3

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

- f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok;

A településen támogatott képzések kerültek megvalósításra. Pontos adatok arra vonatkozóan, hányan vettek részt a településen élők közül felnőttképzésben nincsenek, de ez a szám a munkanélküliek számához képest alacsony.

- g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása;

A romák/cigányok foglalkoztatására vonatkozóan adatok nincsenek, mivel nem tudjuk kik azok, akik roma származásúnak vallják magukat.

- h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

Az önkormányzatnak nincs tudomása róla.

- i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei.

A Művelődési Házban ingyenesen használható számítógép és internetelérés biztosított.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény a szociális biztonság megteremtése és megőrzése érdekében meghatározza az állam által biztosított egyes szociális ellátások formáit, szervezetét, a szociális ellátásokra jogosultság feltételeit, érvényesítésének garanciáit.

3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskereső ellátásai I.				
Év	Nyilvántartott álláskereső száma (TS 052)		Álláskeresői ellátásban részesülő nyilvántartott álláskereső száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2019	89	6,13%	36	40,45%
2020	87	6,08%	29	33,33%
2021	80	5,59%	33	41,25%
2022	82	5,67%	40	48,78%
2023	63	4,43%	36	57,14%
2024	66	4,47%	30	45,45%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Aktív korúak ellátása

Foglalkoztatást helyettesítő támogatás (FHT)

Az aktív korúak ellátása a hátrányos munkaerő-piaci helyzetű aktív korú személyek és családjuk részére nyújtott ellátás, feltéve, hogy saját maga és családja megélhetése más módon nem biztosított. Akkor nem biztosított a megélhetés, ha a családnak az egy fogyasztási egységre jutó havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének (2023-ban 28.500.- Ft.) 90 %-át és vagyona nincs. Az ellátás havi összege 25.600.- Ft. A támogatásra való jogosultságot évente felül kell vizsgálni. A jogosultság fennállása alatt minden támogatottnak legalább 30 nap jogviszonyt kell létesítenie, olyan módon, hogy az igazolható legyen a felülvizsgálatkor. Erre több módon nyílik lehetősége az ellátottnak: nyílt munkaerőpiacon folytat keresőtevékenységet, egyszerűsített foglalkoztatottként létesít munkaviszonyt, háztartási munkát folytat, munkaerő-piaci programban vesz részt, közérdekű önkéntes tevékenységet végez, vagy közfoglalkoztatásban vesz részt.

Ápolási díj: a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosított anyagi hozzájárulás.

Közgyógyellátás: a szociálisan rászorult személy részére az egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadásainak csökkentése érdekében biztosított hozzájárulás

Egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság.

Az 1993. évi III. törvény 45. § szerint a képviselő-testület az e törvény rendelkezései alapján nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások kiegészítéseként, önkormányzati rendeletben meghatározott feltételek alapján - pénzbeli vagy természetbeni formában - települési támogatást nyújt.

Települési támogatás keretében nyújtható támogatás különösen

- a) a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez,
- b) a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személy részére,
- c) a gyógyszerkiadások viseléséhez,
- d) a lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személyek részére.

A képviselő-testület a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint az időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek részére rendkívüli települési támogatást köteles nyújtani.

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai II.

Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2019	15	16,85%	14	15,82%	51	57,30%
2020	16	18,39%	20	22,63%	45	51,72%
2021	20	23,00%	21	25,95%	53	66,25%
2022	12	14,63%	18	21,76%	52	63,41%
2023	9	14,29%	27	42,59%	45	71,43%
2024	9	13,64%	15	23,02%	39	59,09%

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti ellátás

Egészségkárosodási vagy gyermekfelügyeleti ellátás állapítható meg annak a személynek, aki egészségkárosodott személynek minősül, vagy 14 éven aluli kiskorú gyermeket nevel - feltéve, hogy a családban élő gyermekek valamelyikére tekintettel más személy nem részesül a Cst. szerinti gyermekgondozási támogatásban, vagy gyermekgondozási díjban, csecsemőgondozási díjban - és a gyermek ellátását napközbeni ellátást biztosító intézményben [Gyvt. 41. § (3) bek.], illetve nyári napközis otthonban, óvodában vagy iskolai napköziben nem tudják biztosítani.

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	
Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056)
	fő
2019	5
2020	7
2021	5
2022	4
2023	4
2024	5

Forrás: TeIR, KSH

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány						
Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2019	1346	0	0,00	60,25	0,00	100,00
2020	1345	0	0,00	60,22	32,27	100,00
2021	1344	0	0,00	60,27	51,56	100,00
2022	1318	0	0,00	51,82	65,48	100,00
2023	1318	0	0,00	51,82	70,79	100,00
2024	1318	0	0,00	51,82	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

a) bérlakás-állomány

3.4.2. számú táblázat - Bérlakás és szociális lakás állomány **opcionális (önkormányzati adatok)**

Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Bérlakás állomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Szociális lakásállomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)
	db	db	db	db	db	db	db
2019	1 346	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2020	1 345	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2021	1 344	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2022	1 318	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2023	1 318	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2024	1 318	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

b) szociális lakhatás

Egyre nagyobb igény mutatkozik erre a típusú lakhatás biztosítására.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

A települési önkormányzatnak nincs tudomása veszélyeztetett lakhatási helyzetekről, azok az ingatlanok amelyek kényszerbontás alatt állnak lakatlanok. A községben nem élnek hajléktalanok.

e) lakhatást segítő támogatások

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások		
Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2019	n.a.	180
2020	n.a.	146
2021	n.a.	144
2022	n.a.	148
2023	n.a.	125
2024	n.a.	98

Forrás: TeIR, KSH Tstar

f) eladósodottság

A közüzemi díj támogatás a településen bejelentett lakcímmel rendelkező és életvitelszerűen a településen tartózkodó személyek számára az általuk lakott lakás közüzemi díj költségeinek teljesítéséhez nyújtott támogatás.

A településen sokan küzdenek az eladósodással, több háztartásban került beszerelésre kódhordozós készülék.

Az alábbi táblázat áttekintése után jól látható, hogy minden évben jelentős a közüzemi díj támogatásban részesítettek száma, viszont a településen adósságkezelési szolgáltatás nem működik.

Lakásfenntartási /közüzemi díj és adósságcsökkentési támogatásban részesülők:

	Lakásfenntartási/ közüzemi díj támogatásban részesítettek száma	adósságcsökkentési támogatásban részesülők száma
2021	72	-
2022	62	-
2023	54	-
2024	47	-

Forrás: TEIR, KSH TSTAR

- g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

Csanádapáca Község Önkormányzat Képviselő-testülete a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvény 62. § (3) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján az első lakáshoz jutók helyi támogatását a 10/2019. (IV.25.) számú önkormányzati rendeletében szabályozza.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

- a telep, /szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, a közösségi közlekedés, és a munkába jutás egyéb lehetőségei, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői);
- a telepen, /szegregátumokban élők általános jellemzői és társadalmi problémák szempontjából főbb mutatói: életkori megoszlás, iskolai végzettség, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya;
- a szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai.

Csanádapáca területén napjainkban nem azonosítható szegregátum. A szociális hátrányokkal küzdő lakosság szórt jelleget mutat.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

- az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás						
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közfogygyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2019	2	0	0	1	93	9,72
2020	2	0	0	1	72	9,83
2021	2	0	0	1	51	7,50
2022	2	0	0	1	68	8,63
2023	2	0	0	1	66	11,87
2024	2	0	0	1	65	8,10

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13.§ 4. pontja az önkormányzatok számára kötelezően ellátandó feladatként írja elő az egészségügyi alapellátásról való gondoskodást.

A települési önkormányzat az egészségügyi alapellátások közül az alábbiakat biztosítja:

- háziorvosi ellátás (2 háziorvosi szolgálat működik a településen),
- fogorvosi alapellátás
- iskola- és ifjúság orvosi ellátás.

A védőnői ellátás 2023. július 1-jétől állami feladattá vált. Az ellátás megszervezését és működtetését a Békés Vármegyei Központi Kórház biztosítja.

b) prevenciós és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A területi ellátásért felelős kórház Orosháza Városi Önkormányzat Kórháza. A Védőnői Szolgálat, a Vöröskereszt Helyi Szervezete, a településen gyakran szervez prevenciós és szűrőprogramokat, továbbá a kora gyermekkori kötelező szűrésekhez való hozzáférés a lakosság számára biztosított.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

A területi ellátásért felelős kórház Orosháza Városi Önkormányzat Kórháza.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Az önkormányzat megszervezi a közétkeztetést, amely megfelel az érintett korosztályok egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

A sportolási lehetőséget a faluban élő, sportolni vágyó lakosok számára a Csanádapácai Sport Centrum biztosítja a művelődési ház mögötti területen.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A szociális alapszolgáltatásokhoz a Gyöngyfüzér Szociális Szolgáltató Központ biztosítja a településen élők számára az egyenlő esélyű hozzáférést. A preventív rendszerszemléletű szociális munka keretében komplex segítséget nyújtanak a lakosság önálló életvitelének és készségének megőrzéséhez, erősítéséhez. Ide sorolható: a szociális étkeztetés, a házi segítségnyújtás, idősek nappali ellátása. Az intézmény szakosított ellátási formája az Idősek Otthona, ahol az önmaguk ellátására nem vagy csak folyamatos segítséggel képes, napi négy órás gondozási szükségletet meghaladó személyek ellátásáról gondoskodnak. A szociális ellátások és a szolgáltatások összehangoltan, koordináltan működnek, nagymértékben lefedik a szociális szükségleteket. A helyi szociális ellátórendszer középpontjában továbbra is a segítségre szoruló emberek állnak, akiknek színvonalas ellátása feltételezi az emberi értékek tiszteletben tartását. A helyi szociális szolgáltatások gyakorlatában a személyközpontú szociális munka folyamatosan biztosított, amely megteremti a hátrányos helyzetben élők támogatásának, az esélyegyenlőség megteremtésének feltételeit.

g) drogprevenciós szolgáltatások;

Nem elérhető a településen.

h) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Önkormányzatunknak nincs tudomása arról, hogy valakit hátrányos megkülönböztetés ért szolgáltatások nyújtásakor.

j) előnyben részesítési (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül.

3.6.2. Népkonyha	
Év	Népkonyhán kiosztott ételadagok száma (db)
2019	0
2020	0
2021	0
2022	0
2023	0
2024	0

Forrás: Önkormányzati adat

Településünkön népkonyha nem működik.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közelet bemutatása

a) közösségi élet szinterei, fórumai;

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2020)			
Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	Sportcsarnok, sportpálya léte (TS 103)	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma (TS 104)	Közművelődési intézmények száma (TS 105)
db	van/nincs	db	db
n.a.	igen	492	2

Forrás: TeIR, KSH Tstar

- b) közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások;
- c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai;
- d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei;
- e) helyi lakossági önszerveződések.

A közösségi élet szinterei a munkahelyek, önkormányzati intézmények, a civil szervezetek. Az Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központja és Családsegítő Szolgálatá évek óta különböző programokkal, családi nap szervezésével gondoskodik a gyermekek nyári szabadidejének hasznos eltöltéséről, lehetőséget biztosít kirándulásokra ingyenesen vagy kedvezőfeltételek mellett.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A településen roma nemzetiségi önkormányzat nem működik.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A hátrányos helyzetek generációkon keresztül átöröklődése.	Felzárkóztatási, fejlesztési programok szervezése
Adósságrendezés, az eladósodás kiútjai, a megelőzés lehetőségei	Életviteli tanácsadás
Magas a közfoglalkoztatásban résztvevők száma	Nyílt munkaerőpiacon történő elhelyezkedés

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

Magyar Országgyűlés 1991. évi LXIV. törvényében kihirdette a Gyermekek Jogairól szóló ENSZ Egyezményt, majd elfogadta a 47/2007. (V. 31.) sz. határozatával a „Legyen Jobb a Gyermekeknek 2007-2032” Nemzeti Stratégiát. A dokumentum fő célja volt, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. Ez minden gyermekre kiterjed, de azokra a gyermekekre kell hangsúlyt helyezni, akiknek érdekei a legjobban sérülnek

4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

4.1. számú táblázat - Gyermekek korú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2.számú táblázatból)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	1 216	1 277	2493	48,78%	51,22%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)	63			2,53%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	173	176	349	6,94%	7,06%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	38	41	79	1,52%	1,64%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Csanádapácán a gyermekek száma az évek folyamán továbbra is csökkenést mutat és általában az a jellemző, hogy azok a családok vállalnak gyermeket, illetve több gyermeket, akik anyagi háttérrel nem rendelkeznek, szegénységben, mélyszegénységben élnek. A családi háttér a gyermek jövőjét nagymértékben meghatározza.

Településünkön jól kiépült jelzőrendszer működik, melynek tagjai a védőnők, az iskola és óvoda, továbbá az önkormányzat, a rendőrség, a gyermekjóléti és családsegítő szolgálat. A jelzőrendszer tagjai két havonta üléseznek és megbeszélik a felmerülő problémákat, feltárt veszélyhelyzeteket.

- a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete;

Év	Védelembe vett kiskorú gyermek száma (TS 116)	Veszélyeztetett kiskorú gyermek száma (TS 115)
	Fő	Fő
2019	5	11
2020	1	9
2021	2	29
2022	13	24
2023	9	31
2024	13	22

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység. A gyermekek védelmét pénzügyi, természetbeni, és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják.

A Gyvt a veszélyeztetettség fogalmát az alábbiak szerint fogalmazza meg:

„Olyan a gyermek vagy más személy által tanúsított magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.”

A védelembe vétel a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés. Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételevel megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a gyámhatóság a gyermeket azonnal végrehajtható határozatával védelembe veszi. (Gyvt. 68. § (1) bekezdés).

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek	
Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	Fő
2019	88
2020	98
2021	87
2022	81
2023	85
2024	76

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Csanádapácán magas a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma, ennek oka a településen élők alacsony jövedelmi helyzete. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult: - az ingyenes, vagy kedvezményes intézményi gyermekétkezésre, egyéb feltétel teljesülése esetén – a szünidei gyermekétkezésre, - természetbeni támogatásra (augusztus, november hónapban) - egyéb kedvezmény igénybevételére (pl. ingyenes tankönyv) Az elmúlt években egy család volt jogosult kiegészítő gyermekvédelmi támogatásra.

c) a gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete;

4.1.3. számú táblázat - Árvaeállítás			
Év	Árvaeállításban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvaeállításban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvaeállításban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2019	9	5	14
2020	8	6	14
2021	8	5	13
2022	7	5	12
2023	10	7	17
2024	9	6	13

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Csanádapáca Község Önkormányzata Képviselő-testületének 6/2025. (II.21.) számú rendelete alapján az önkormányzat az újszülött gyermek születésére tekintettel 50.000,- Ft összegű babakelengye támogatást biztosít azon szülők részére, akiknek a családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladhatja meg a szociális vetítési alap összegének a tizenötszörösét, illetve a kérelem benyújtásakor is életvitelszerűen Csanádapáca község közigazgatási területén élnek és csanádapácai bejelentett lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkeznek.

Az önkormányzat a tanév megkezdésekor igyekszik segítséget nyújtani a megnövekedett kiadásokra tekintettel, ezért településünkön lehetőség van iskolakezdési támogatás igénybevételére azoknak, akik a helyi rendeletben meghatározott feltételeknek megfelelnek, továbbá minden évben a Bursa Hungarica Ösztöndíjpályázathoz csatlakozva próbálja inspirálni és támogatni a felsőoktatási tanulmányokat folytatókat.

d) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői

A gyermekek egészséges fejlődésének alapfeltétele az egészséges étkezés. A mélyszegénységben élő gyermekek közül otthon sokan nem jutnak megfelelő mennyiségű egészséges táplálékhoz, ezért nagy szerepe van az óvodai és iskolai étkezéseknek. Fontos szempont az életkor specifikus étrend, a megfelelő tápértékkel bíró étkezés biztosítása.

A nyári szünet időtartama alatt a szünidei gyermekétkeztetés keretében 43 munkanapon keresztül biztosított a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek étkezése, illetve azoknak az általános iskolás korú, csanádapácai lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező gyermekeknek az étkeztetése, akik rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülnek.

Az őszi, téli és tavaszi szünetben a tanév rendjéhez igazodóan szünetenként az adott tanítási szünet időtartamára eső valamennyi munkanapon biztosított a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek étkeztetése.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete;

Magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek településünkön nem élnek. Csanádapácán nincsenek menekültek, menedékjogot kérők, átmenetileg Magyarországon menedéket kereső személyek, gyermekek.

f) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői.

Állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyermekekről nincs tudomásunk a településen.

4.2 Szegregált, teleszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Nem releváns, Csanádapácán jelenleg nincs szegregátum.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	Fő	Fő
2019	0	n.a.	-
2020	2	n.a.	-
2021	2	n.a.	-
2022	2	n.a.	-
2023	n.a.	n.a.	-
2024	2	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A Védőnői Szolgálatnál két védőnő dolgozik és látják el a településen élő várandós kismamákat, csecsemőket, kisgyermeket, óvodás és iskolás korúakat.

- b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

A településen két vegyes háziorvosi praxis van, egy háziorvos látja el a lakosságot, felnőtteket és gyermekeket.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás					
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2019	2	0	0	n.a.	n.a.
2020	2	0	0	n.a.	n.a.
2021	2	0	0	n.a.	n.a.
2022	2	0	0	n.a.	n.a.
2023	2	0	0	n.a.	n.a.
2024	2	0	0	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

- c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A szegénységben vagy szegénység kockázatával élő gyermekek sajátos csoportját alkotják a fogyatékos gyermekek. A fogyatékos gyermeket nevelő családok helyzete az átlagosnál sokkal nehezebb. Amikor egy családba fogyatékkal élő gyermek születik a legtöbb esetben nagyon nehéz a szülőknek megbirkózni a tudattal, elfogadni, hogy beteg a gyermekük és mindezek mellett a család egész életét, hétköznapjait teljesen át kell alakítani.

- d) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások;

Településünkön nem működik Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda.

- e) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás;

4.3.3. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma		
Év	Működő, bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2019	0	0
2020	0	0
2021	0	0
2022	0	0
2023	0	0
2024	0	0

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.3.3. b.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyerekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2019	0	0	0	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	0	0	0	0
2021	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0	0	0	0	0	0	0	0
2024	0	0	0	0	7	7	7	7

Forrás: TeIR, KSH Tstar,
Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

Csanádapácán Mini bölcsőde működik 2024. október 1-jétől, de a 14 éven aluli kiskorú gyermekek napközbeni ellátása a tanév tartama alatt az iskolai napközi által megoldott.

f) gyermekvédelem;

A gyermekvédelem középpontjában meghatározó szerepet betöltő jelzőrendszer áll. A gyermekjóléti szolgálat kiemelt feladata a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetése, melyet a prevenciós munka első számú eszközének tekintünk. A veszélyeztetettség jelzésére épülő gyermekjóléti szolgáltatás hatékonyságát jelentősen befolyásolja a jelzőrendszer működésének minősége.

Csanádapácán több gyermek részére került megállapításra hátrányos helyzet, ennek oka minden esetben a szülő(k) iskolai végzettsége.

g) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások;

Az Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központja és Családsegítő Szolgálat Területi Irodájában krízishelyzetbe került személyek támogatását célzó kríziscsomag került elhelyezésre, melyet hideg, tartós élelmiszerekkel tölt fel az önkormányzat.

h) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés;

i) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei);

A gyermekek egészséges fejlődésének alapfeltétele az egészséges étkezés. A mélyszegénységben élő gyermekek közül otthon sokan nem jutnak megfelelő mennyiségű egészséges táplálékhoz, ezért nagy szerepe van az óvodai és iskolai étkezéseknek. Fontos szempont az életkor specifikus étrend, a megfelelő tápértékkel bíró étkezés biztosítása. A nyári szünet időtartama alatt a szünidei gyermekétkeztetés keretében 43 munkanapon keresztül biztosított a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek étkezése, illetve azoknak az általános iskolás korú, csanádapácai lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező gyermekeknek az étkeztetése, akik rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülnek. Az őszi, téli és tavaszi szünetben a tanév rendjéhez igazodóan szünetenként az adott tanítási szünet időtartamára eső valamennyi munkanapon biztosított a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek étkeztetése.

j) eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok;

Településünkön megrendezett programokon minden gyermek részt vehet és részt vesz.

k) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Önkormányzatunknak nincs tudomása arról, hogy valamely gyermeket hátrányos megkülönböztetés ért.

l) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül.

Az Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központja és Családsegítő Szolgálat Területi Irodájában krízishelyzetbe került személyek támogatását célzó kríziscsomag került elhelyezésre melyet hideg, tartós élelmiszerekkel tölt fel az önkormányzat.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

- a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei;

A településen sajátos nevelési igényű gyermekek az óvodai nevelésben, és tanulók az iskolai oktatásban is részt vesznek. Hátrányos helyzetű, valamint a halmozottan hátrányos helyzetű, gyermekek, tanulók létszáma a korábbiakhoz képest stagnál, és továbbra sem tapasztalható az oktatási intézményeken belüli elkülönítésük.

4.4. a) 1.számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek			
Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekekben belül (TS 093)
	Fő	Fő	%
2019	91	3	3,30
2020	85	2	2,35
2021	87	5	5,75
2022	82	4	4,88
2023	87	5	5,75
2024	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók			
Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
2019	n.a.	5	2,50
2020	n.a.	2	1,04
2021	n.a.	5	2,50
2022	n.a.	19	10,0
2023	n.a.	15	7,89
2024	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.4. a) 3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban

Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma (TS 096)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül (TS 097)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (TS 098)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanulók számához viszonyítva (TS 099)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma (TS 100)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül (TS 101)
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2019	0	n.a.	0	n.a.	0	n.a.
2020	0	n.a.	0	n.a.	n.a.	n.a.
2021	0	n.a.	0	n.a.	n.a.	n.a.
2022	0	n.a.	0	n.a.	n.a.	n.a.
2023	0	n.a.	0	n.a.	n.a.	n.a.
2024	n.a.	n.a.	0	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet

Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)
	fő	fő
2019	13	0
2020	16	0
2021	18	0
2022	26	0
2023	28	0
2024	42	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

- b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai (A táblázat kitöltése és elemzése opcionális.)		
ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG		
Az óvoda telephelyeinek száma (db)	1	
Hány településről járnak be a gyermekek (db)	2	
Óvodai férőhelyek száma (fő)	100	
Óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db)	4	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	7	17
A nyári óvoda-bezárás időtartama (nap)	3 hét	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	9	0
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	9	0
Gyógypedagógusok létszáma	0	0
Dajka/gondozónő	4	0
Kiegészítő személyzet	1	0

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatgyűjtés

Csanádapácán az elmúlt években nem volt példa arra, hogy helyhiány miatt nem tudtak volna gyermeket elhelyezni az óvodában.

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai								
Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2019	n.a.	4	100	1	91	0	0	23
2020	n.a.	4	100	1	85	0	0	21
2021	n.a.	4	100	1	87	0	0	22
2022	n.a.	4	100	1	82	0	0	21
2023	n.a.	4	100	1	87	0	0	22
2024	75	4	100	1	75	0	0	22

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek					
Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2019	0	11	1	18,18	18,50
2020	0	11	1	17,55	20,21
2021	0	12	1	16,67	18,50
2022	0	11	1	17,27	20,21
2023	0	11	1	17,27	17,37
2024	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejeők a nappali oktatásban	
Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő
2020	22
2021	30
2022	19
2023	27
2024	22
2025	31

Forrás: TeIR, KSH Tstar

- c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek;

Hátrányos helyzetű, valamint a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók létszáma a korábbiakhoz képest jelentősen emelkedett, és továbbra sem tapasztalható az oktatási intézményeken belüli elkülönítésük.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések;

Nem releváns.

e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások.

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások				
Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2019	0	0	n.a.	31
2020	0	0	n.a.	21
2021	0	0	n.a.	21
2022	0	0	n.a.	35
2023	0	0	n.a.	54
2024	0	0	n.a.	31

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma magas	Munkahelyteremtés, életvezetési tanácsadás
Születések száma alacsony	Gyermekvállalás ösztönzése
Hátrányos helyzetű gyermekek életminősége	Hátrányos helyzetű gyermekek életminőségének javítása, felzárkóztatás.

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

Jogi alapvetések a nők esélyegyenlőségéhez :

- ☐ Az Alaptörvény XV. Cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében
- ☐ A Tanács 76/207/EGK irányelve a nőkkel és a férfiakkal való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés, és az előmenetel lehetőségei, valamint a munkafeltételek terén történő végrehajtásról és az azt módosító 2002/73/EK irányelv
- ☐ A tanács 79/7/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról
- ☐ A Tanács 86/378/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben történő megvalósításáról

A népesség nemek szerinti megoszlásának tekintetében településünkön is elmondhatjuk, hogy a népességben belül a nők átlagéletkora magasabb, mint a férfiaké.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény megfogalmazza a közvetlen és a közvetett diszkrimináció fogalmát, amely rögzíti, hogy az adott személy olyan tulajdonsága miatt kerül hátrányba más, összehasonlítható helyzetben lévő személyekhez képest, amit nem tud befolyásolni. Védett tulajdonságként nevezi meg a törvény a nemet, családi állapotot, az anyaságot és terhességet is.

Csanádapácán a munkavállalási korúak számának és a foglalkoztatás, valamint munkanélküliség arányának vizsgálata során hasonló eredményeket kapunk férfiak és nők vonatkozásában is.

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint (a 3.2.1. táblával azonos)			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	%	%	%
2019	6,04	4,54	5,31%
2020	4,59	6,02	5,31%
2021	6,11	3,67	4,89%
2022	5,74	4,52	5,10%
2023	4,92	2,99	3,96%
2024	5,02	3,46	4,24%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Csanádapácán a nyilvántartott állás keresők száma az elmúlt években közel azonos, arányuk 5% körül volt. 2021-ben és 2022-ben kevesebb a nők aránya, mint a férfiaké.

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott állás keresők (a 3.2.3. táblával azonos)		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott állás keresőkön belül (TS 058)
	%	%
2019	47,19	52,38
2020	65,52	54,39
2021	72,05	41,38
2022	54,88	42,22
2023	44,44	42,86
2024	39,39	42,31

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő állás keresők száma (a 3.2.6. táblával azonos)		
Év	Nyilvántartott állás keresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő állás keresők száma (TS 053)
	fő	Fő
2019	89	10
2020	87	7
2021	80	4
2022	82	6
2023	63	2
2024	66	3

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

A településen foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők között nagy számban vannak jelen a nők is. A közfoglalkoztatottak között magasabb számban vannak a férfiak, de ez nem

diszkrimináció, egyszerűen csak az az oka, hogy bizonyos munkakört a nők nem tudnának ellátni, több az olyan programok száma, amibe inkább férfiakat tudnak bevonni. Természetesen az önkormányzat igyekszik segítséget nyújtani legalább abban, hogy közfoglalkoztatásba legalább annyi időre a nők is bevonásra kerüljenek, hogy a segély folyósításának feltételeként előírt keresőtevékenységet le tudják igazolni, és így ne kerüljön megszüntetésre a foglalkoztatást helyettesítő támogatás folyósítása.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Nem áll rendelkezésre adat arra vonatkozóan, hogy a munkanélküli nők közül hány fő és milyen végzettséggel rendelkezik.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

Annak, hogy a tartós munkanélküliek között magasabb a nők aránya háttérében állhat a gyermekvállalás, a munkahelytől való hosszabb idejű távolmaradás (GYES, GYED, GYET), mely nagymértékben rontja a nők munkaerőpiacra való visszalépésének esélyeit. Sok munkáltató azért nem alkalmaz a fiatalabb korosztályból nőket, mert még gyermekvállalás előtt állnak, a másik véglet viszont az, hogy nem veszik fel a munkakör betöltésére jelentkező nőket, mert kisgyermekük van és „problémás” lehet, hisz ha a gyermek megbetegszik, a szülő igyekszik mellette lenni. A gyermekgondozási szabadságról munkahelyükre visszatérni szándékozó nők nehéz helyzetben vannak azért is, mert készségeik, ismereteik elavulnak, megkopnak. A nők csoportján belül is még nagyobb hátrányban vannak azok, akik gyermeküket vagy gyermekeiket egyedülállóként nevelik, számukra az elszegényedés kockázata fokozottan jelen van. Azok a családok, ahol a gyermekvállalás miatt elhelyezkedési nehézséggel küzdenek a nők, magasabb arányban szegényednek el.

A nők hátrányos megkülönböztetésére nincsenek számszerű, pontos adataink, illetve az is megfigyelhető, hogy az időnymunkák tekintetében gyakrabban foglalkoztatnak női munkavállalókat, mint férfi munkavállalókat.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

5. 2. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma (a 4.3.1. táblával azonos)			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2019	0	n.a.	-
2020	2	n.a.	-
2021	2	n.a.	-
2022	2	n.a.	-
2023	n.a.	n.a.	-
2024	2	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A Védőnői Szolgálatnál két védőnő dolgozik és látják el a településen élő várandós kismamákat, csecsemőket, kisgyermeket, óvodás és iskolás korúakat.

5.2.2. a) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. a.) számú táblázatból		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2019	n.a.	n.a.
2020	n.a.	n.a.
2021	n.a.	n.a.
2022	n.a.	n.a.
2023	n.a.	n.a.
2024	n.a.	n.a.

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

5.2.2. b) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. b.) számú táblázatból								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2019	0	0	0	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	0	0	0	0
2021	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0	0	0	0	0	0	0	0
2024	0	0	0	0	7	7	7	7

Forrás: TeIR, KSH Tstar,
Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

Településünkön mini bölcsőde, óvoda és általános iskola működik, illetve iskolai napközi, ami biztosítja a gyermekek napközbeni elhelyezését a tanév tartama alatt.

A kisgyermeket nevelő nők és férfiak esélyeit a szolgáltatási hiányosságok alapvetően rontják.

A tekintetben kevés adat áll rendelkezésünkre, hogy a gyesről, gyedről a munkába visszatérő szülők munkahelyei milyen mértékben veszik figyelembe a munkavállaló szülői feladatait, biztosít-e számukra rugalmasabb munkaidőt, egyéb könnyítéseket. A helyi tájékozódás alapján azonban elmondható, hogy léteznek „gyermekbarát” munkahelyek, illetve a szülők a nagyszülők, dédszülők, ismerősök segítségét veszik igénybe a gyermek elhelyezését nyújtó intézménybe szállításában vagy hazavitelében.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

Az anya- és gyermekgondozás területe elsődlegesen a védőnői szolgálat munkájában jelenik meg. Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós kismamákra és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak.

A családsegítő és gyermekjóléti szolgálat munkája szintén nem elhanyagolható ezen a területen. A védőnői szolgálat, a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat egyaránt segítséget nyújtanak a családi-, szociális juttatások megismerésében és az ezekhez tartozó nyomtatványok kitöltésében.

5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

A családon belüli erőszak esetén alkalmazható legfontosabb rendelkezéseket a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. tv. és a Büntető törvénykönyv tartalmazza. A családon belüli erőszakra nincs önálló tényállás, a párkapcsolati erőszakra jelenleg a Büntető törvénykönyv különböző tényállásai vonatkoznak, ld. testi sértés, zaklatás, távoltartás.

A nők elleni erőszak különböző formáira, vagy ugyanezeknek nem a párkapcsolaton belül megnyilvánuló formáira (pl. szexuális jellegű visszaélések) is a Büntető törvénykönyv releváns paragrafusai vonatkoznak. A zaklatás, szexuális vagy családon belüli erőszak miatt történt rendőrségi feljelentések száma alulmarad a tényleges esetek számától, jó része a családban marad. Sok esetben az áldozat megbocsát és tovább tűri a bántalmazást. Kiemelten fontos terület az esélyegyenlőség megteremtése szempontjából, hogy kiemelt hangsúlyt kapjanak azon jellegű tájékoztatások, amelyek azon szerveket mutatják be, ismertetik ahová a bántalmazott nők fordulnak. Kiemelt feladat a nők ez irányú tájékoztatása, illetve a társadalmi érzékenyítés lehetséges formáira történő figyelemfelhívás (pl. felvilágosító programok már az iskolában, a terhesgondozáson; plakátokkal).

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaotthon, családok átmeneti otthona)

A krízishelyzetben lévő nők számára sokszor az anyaotthonok, családok átmeneti otthona nyújtanak menedéket, biztonságot. Sajnos ezekben az intézményekben várólista van, így nem biztos, hogy azonnali segítséget tudnak nyújtani az arra rászorulóknak. Csanádapáca 50 km-es körzetében két ilyen szolgáltatást nyújtó intézmény működik. Békéscsabán működik a Családok Átmeneti Otthona, Orosházán a Magyar Ökomenikus Segélyszervezet Családok Átmeneti Otthona található.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Az azonos jogok érvényesítéséhez elengedhetetlen a képviselet. A nők részvételére nemcsak a női nem reprezentálása miatt van szükség a politikában, azaz a közügyekről való döntési mechanizmusban, hanem mert ez szolgálja leginkább a közös érdeket.

Az önkormányzati képviselők körében a nők többségben vesznek részt a település ügyeinek megvitatásában, irányításában.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Csanádapácán, mint a legtöbb hasonló adottságú településen a nők számos nehézséggel találkoznak életpályájuk során. A munkanélküliség is ezek köré tartozik. Minden korosztálynak megvannak a maga nehézségei. Nehéz elhelyezkedni a nőnek, ha fiatal, mert családalapítás előtt áll, nehéz visszakerülni a munka világába gyes után, vagy ha 40-50 éves korban szűnik meg a munkaviszonya.

Csanádapácán, 2021. október végén alakult meg, az ANGÉLA Nőegylet, ami célzottan a nők érdekeit képviseli, esélyegyenlőségeit segíti.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A munkanélküliség kockázata a nők körében magasabb.	Segíteni kell a nők munkaerő-piaci elhelyezkedését és visszatérését a GYES után, a tanulmányok befejeztét követően.
A gyermeket egyedül nevelő, vagy több gyermeket nevelő család esetében a szegénység kockázata magas.	Lehetőséget kell biztosítani az elhelyezkedéshez és meg kell teremteni a <u>gyermekek számára a napközbeni felügyeletet.</u>
Nőket érő családon belüli erőszak rejtett probléma	Információ, támogatás
Kisgyermekes anyák elhelyezkedési nehézségei.	Mini bölcsőde férőhelyeinek bővítése.

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2019	515	356	144,66%
2020	523	349	149,86%
2021	535	358	149,44%
2022	539	349	154,44%
2023	542	360	150,56%
2024	536	356	150,56%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Csanádapáca előregedő település, ami azt jelenti, hogy a 65 év feletti állandó lakosok száma magasabb. A népesség nemek szerinti megoszlása a népességen belül helyi szinten is jól mutatja, hogy a nők átlagosan magasabb életkort érnek meg, mint a férfiak ebből következik, hogy sok idős ember egyedül marad, mert gyermekeik az ország más részein élnek. A fizikai, szellemi aktivitása hanyatlak, sokaknál megjelenik a depresszió és az időskori demencia, ami a szellemi képességek visszafordíthatatlan hanyatlását jelenti. Az idősek- életkorukból adódóan- gyakran válnak áldozattá, egyre több az ezen célcsoportot érő bűncselekmény.

A településen élő idős korú, nyugdíjkorhatárt betöltött személyek döntő többsége saját jogú nyugellátásban részesül, és ehhez párosul az esetek többségében a hozzátartozói nyugellátások közül az özvegyi nyugdíj. Csanádapácán a nyugdíjkorhatárt elért személyek mellett még sokan részesülnek nyugdíjszerű ellátásban, ezek a hozzátartozói nyugellátások körébe sorolhatók, mint például árvaellátás, ideiglenes özvegyi nyugdíj.

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma			
Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2019	285	417	702
2020	284	401	658
2021	277	394	671
2022	267	392	659
2023	273	397	670
2024	278	378	646

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az időskorúak járadéka annak az időskorú személynek nyújtható, aki megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkezi, ilyen ellátás a településen élők közül csak keveseknek van megállapítva.

Azoknak az idősebb korosztályhoz tartozó, irányadó nyugdíjkorhatárt öt éven belül betöltő személyeknek, akiknek nincs ellátása, a kormányhivatal járási hivatalánál van lehetőség nyugdíj előtti álláskeresési segélymegigénylésére.

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások							
Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2019	3	0	202	286	0	33	5
2020	4	0	199	278	2	28	4
2021	4	0	198	281	0	21	2
2022	3	0	193	284	0	22	3
2023	3	0	197	288	0	21	2
2024	4	n.a.	189	279	0	14	2

Forrás: TeIR, KSH Tstar

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága;

Azok a nyugdíjkorhatárt betöltő személyek, akik munkahellyel rendelkeznek az irányadó nyugdíjkorhatár betöltését követően, ha tehetik - jövedelmi helyzetük miatt- gyakran nem mennek nyugdíjba, hanem munkahelyükön maradnak és tovább dolgoznak.

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)

Nyilvántartott álláskereső száma összesen	Év	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Fő összesen	89	87	80	82	63	66
41-45 év (TS 042)	Fő	9	4	5	8	6	6
	%	10,11%	4,60%	6,25%	9,76%	9,52%	9,06%
46-50 év (TS 043)	Fő	7	10	10	7	5	7
	%	7,87%	11,49%	12,50%	8,54%	7,94%	10,61%
51-55 év (TS 044)	Fő	12	9	6	5	4	3
	%	13,48%	10,34%	7,50%	6,10%	6,35%	4,55%
56-60 év (TS 045)	Fő	9	7	4	10	5	5
	%	10,11%	8,05%	5,00%	12,20%	7,94%	7,58%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	18	21	27	28	16	16
	%	20,22%	24,14%	33,75%	34,15%	25,40%	24,24%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) tevékeny időskor, élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen;

Az élethosszig tartó tanulás azoknak az idősebb korosztályhoz tartozó embereknek az életében, akik munkahellyel rendelkeznek általában jelen van, hisz a munkáltatók megkövetelik a képzéseken való részvételt, ezzel szemben azok az idősek, akik munkanélküliek, már nem kezdenek bele képzési programokba: sem továbbképzésbe, sem átképzésbe. A tapasztalat azt mutatja, hogy ezek az idősek várják a nyugdíjkorhatár betöltését, és addig az önkormányzatnál igénybe vehető támogatásokból próbálják fenntartani magukat.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén.

Sajnos azok az idősebb, jellemzően 55 év feletti, akik elveszítik a munkahelyüket, sokszor hiába próbálnak elhelyezkedni, a munkáltatók nem alkalmazzák őket, inkább fiatalabb munkaerőt vesznek fel a meghirdetett álláshelyekre. A diszkrimináció felmérése rendkívül nehéz, a szakirodalomból tudjuk, hogy az idősebb korosztály sokkal jobban kiszolgáltatott a munkaerőpiaci diszkriminációnak, hisz nehezebben helyezkednek el és sokszor a leépítések is magasabb arányban érintik őket.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

6.3. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma (Megegyezik a 6.1.1-es táblázattal)			
Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2019	285	417	702
2020	284	401	685
2021	277	394	671
2022	267	392	659
2023	273	397	670
2024	268	378	646

Forrás: TeIR, KSH Tstar

a) az idők egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése;

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma				
Év	65 év feletti lakosság száma (férfiak TS 026, nők TS 028)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 129)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131)
	Fő	Fő	fő	fő
2019	515	89	108	67
2020	523	86	107	83
2021	535	84	100	99
2022	539	85	101	114
2023	542	86	97	110
2024	536	79	99	111

Forrás: TeIR, KSH
Tstar

Csanádapácán a Gyöngyfüzér Szociális Szolgáltató Központ biztosítja a szociális alapszolgáltatásokat és szakosított ellátást.

Alapszolgáltatások körében: étkeztetés, házi segítségnyújtás, idők nappali ellátása.

A szociális alapszolgáltatások megszervezésével az állam és a települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában.

A településen jelzőrendszeres házi segítségnyújtás és családsegítő szolgálat is működik, melyet a kistérség működtet. Szakosított ellátási formák:

Ha az életkoruk, egészségi állapotuk, valamint szociális helyzetük miatt rászoruló személyekről az alapszolgáltatás keretében nem lehet gondoskodni, a rászorultat állapotuknak és helyzetüknek megfelelő szakosított ellátási formában kell gondozni.

A Gyöngyfüzér Szociális Szolgáltató Központ szakosított ellátási formája az idősek otthona. A településen élők, köztük az idősek, széleskörű ismeretekkel rendelkeznek az igénybe vehető szolgáltatásokról, ellátásokról.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés;

A kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetősége az idősebb korosztály számára biztosított. A településen gyakran szerveznek konkrétan az idősebb, nyugdíjas korosztályt célzó rendezvényeket, melyeken nagy számban megjelennek, továbbá lehetőség van helyben a vallásgyakorlásra is, mely az idősek többségének nagyon fontos.

c) idősek informatikai jártassága;

Az Arany János Művelődési Ház könyvtárában biztosított a számítógép-használat valamint az internet-használat, amelyhez a könyvtár dolgozói felhasználói segítséget nyújtanak.

Javasolt lenne a későbbiekben ismételt számítógép-ismereti tanfolyamot szervezni, az igények függvényében.

d) a generációk közötti programok.

A Gyöngyfüzér Szociális Szolgáltató Központ Idősek Otthona lakói és az óvodások, kisiskolások számára is többször került megrendezésre egy- egy program, mely a generációk közötti kapcsolat erősítését szolgálja.

A településen megrendezésre kerülő programokon a lakosság minden korosztálya együttesen vesz részt.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Településünkön nyugdíjas egyesület és dalkör működik. Mindezek mellett természetesen több rendezvényre is várják az időseket. A Csanádapáca és Vidéke Mozgáskorlátozottak Egyesülete év közben több alkalommal szervez programokat, melyekre nagy számban érkeznek idősek. A Gyöngyfüzér Szociális Szolgáltató Központ szintén több alkalommal rendezvényeket tart az időseknek, illetve az elmúlt években többször került megrendezésre olyan program is, ami a generációk közötti kapcsolat erősítését szolgálja. Az Idősek Otthona lakóinak az óvodások és kisiskolások gyakran tartanak előadásokat.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Magas az egyedül élők aránya, nagy a kockázata az elmagányosodásnak, kirekesztődésnek.	Az aktivitást és a függetlenséget megőrző programok, szolgáltatások szervezése.
Az idősebb korosztályhoz tartozók gyakrabban válnak áldozattá,	Idősek védelmét szolgáló intézkedések bővítése. Veszélyeztető tényezők feltárása, észlelési hatékonyság növelése. Jelző- észlelő

	rendszer fejlesztése, kiterjesztése.
Kevesen tudják használni a számítógépet, a technika fejlődésével így egyre inkább lemaradnak.	Az időseket célzó tanfolyam, ahol megtanulhatják a számítógép és az egyre modernebb technika használatát.
Az 55 év felettiiek elhelyezkedési nehézségei	Védett munkahelyek teremtése.

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

Fogyatékos személy: az a személy, aki tartósan vagy véglegesen olyan érzékszervi, kommunikációs, fizikai, értelmi, pszichoszociális károsodással - illetve ezek bármilyen halmozódásával - él, amely a környezeti, társadalmi és egyéb jelentős akadályokkal kölcsönhatásban a hatékony és másokkal egyenlő társadalmi részvételt korlátozza vagy gátolja.

A fogyatékos személyeket érintő döntések során tekintettel kell lenni arra, hogy a fogyatékos személyek a társadalom és a helyi közösség egyenrangú tagjai, ezért meg kell teremteni azokat a feltételeket, amelyek lehetővé teszik számukra a társadalmi életben való részvételt.

7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként			
Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)	Összesen
2019	64	86	150
2020	64	83	147
2021	61	81	142
2022	58	75	133
2023	57	76	133
2024	59	74	133

Forrás: TeIR, KSH Tstar

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élők száma	
Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 128)
2019	0
2020	0
2021	0
2022	0
2023	0
2024	0

- a) fogyatékkal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás;

A tartós egészségügyi problémákkal, illetve fogyatékkal élő emberek munkaerő-piaci lehetőségei erősen behatárolódtak.

A *fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük előmozdításáról* szóló 1998. évi XXVI. tv. (a továbbiakban: Fot.) 15-16. §-a értelmében a fogyatékos személy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosult. A foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását. Az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető.

Ha a fogyatékos személy foglalkoztatása az integrált foglalkoztatás keretében nem megvalósítható, úgy számára a munkához való jogát lehetőség szerint biztosítani kell.

Fogyatékkal élő munkavállaló, aki

- a) a nemzeti jog szerint fogyatékosnak elismert, vagy
b) elismerten fizikai, elméleti vagy pszichológiai károsodásban szenved.

Megváltozott munkaképességű munkavállaló, aki

- a) rehabilitációs ellátásban részesül,
b) aki 2011. december 31-én III. csoportos rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjban, rendszeres szociális járadékban részesült. (Ft. 57/B §.)

Gyakori probléma, hogy kevés a foglalkoztatási lehetőség, nem megoldott a foglalkoztatáshoz szükséges akadálymentesítés, nem biztosítottak különleges eszközök és feltételek.

- b) munkavállalást segítő lehetőségek;

Arra vonatkozó adatokkal, hogy milyen mértékben éri a fogyatékkal élő személyeket hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén, nem rendelkezünk, mint ahogy arra sincsenek számszerű adataink, hány személynek sikerült a nyílt munkaerő-piacon elhelyezkedni.

- c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

A tapasztalatok mindenképp azt mutatják, hogy nehéz a fogyatékkal élő személyek elhelyezkedése, de pozitívum a bevezetésre került rehabilitációs kártya, mert az a foglalkoztató, aki olyan fogyatékos személyt alkalmaz, aki rendelkezik rehabilitációs kártyával mentesül bizonyos járulékfizetési kötelezettség alól.

- d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok.

A fogyatékkal élő személyek számára a településen a Gyöngyfüzér Szociális Szolgáltató Központ keretein belül igénybe vehető alapszolgáltatások közé tartozik az étkeztetés, házi segítségnyújtás, nappali ellátás-intézményen belüli fejlesztő foglalkoztatás.

Az intézményi jogviszonyban álló személy intézményen belüli foglalkoztatása az intézmény szakmai programja alapján az egyéni foglalkoztatási tervben foglaltak szerint, az ellátott meglévő képességeire építve, korának, fizikai és mentális állapotának megfelelő fejlesztő foglalkoztatás-munka törvénykönyve szerinti munkaviszony és szociális törvény szerinti fejlesztési jogviszony-keretében biztosítható. A fejlesztő foglalkoztatásban képzett szakemberek (segítő, koordinátor) vesznek részt, hogy segítsék a munkahelyi beszoktatást és így segítsék a fogyatékkal élő személyt, hogy adott munkakör ellátására alkalmas legyen.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, a családsegítés a fogyatékkal élő személyek számára is szintén elérhető alapszolgáltatás a településen, melyek jelenleg kistérségi működésben valósulnak meg.

A Gyöngyfüzér Szociális Szolgáltató Központ Idősek Otthonában a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 68. § (2) bekezdése szerint a 18. életévét betöltött, betegsége vagy fogyatékosága miatt önmagáról gondoskodni nem képes, a 68/A. § (3) bekezdése szerinti gondozási szükséglettel rendelkező személy is ellátható, ha ellátása más típusú, ápolást-gondozást nyújtó intézményben nem biztosítható.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A fogyatékkal élő személyek számára helyben igénybe vehető szolgáltatásokról az önkormányzat, illetve a Gyöngyfüzér Szociális Szolgáltató Központ dolgozói egyaránt igyekeznek tájékoztatást nyújtani.

Ellátási formák, amelyek a jogszabályok által biztosítottak a fogyatékkal élő személyek számára:

□ **Fogyatékosági támogatás:** Fogyatékosági támogatásra az a 18. életévét betöltött súlyosan fogyatékos személy jogosult, aki – látási fogyatékos, - hallási fogyatékos – értelmi fogyatékos, - mozgásszervi fogyatékos, - állapota kromoszóma rendellenesség miatt súlyosnak vagy középsúlyosnak minősíthető, - autista, illetőleg – halmozottan fogyatékos és állapota tartósan vagy véglegesen fennáll, továbbá önálló életvitelre nem képes vagy mások állandó segítségére szorul.

A Fot. 22. §-a alapján biztosított fogyatékosági támogatás a súlyosan fogyatékos személy részére az esélyegyenlőséget elősegítő, havi rendszerességgel járó pénzbeli juttatás. A támogatás célja, hogy - a súlyosan fogyatékos személy jövedelmétől függetlenül - anyagi segítséggel járuljon hozzá a súlyosan fogyatékos állapotból eredő társadalmi hátrányok mérsékléséhez.

□ **Megváltozott munkaképességű személyek ellátásai:** A megváltozott munkaképességű személyek ellátásaira jogosult az a kérelem benyújtásakor 15. életévét betöltött személy, akinek az egészségi

állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján 60 százalékos vagy kisebb mértékű és aki a kérelem benyújtását megelőzően -a jogszabályban meghatározottak szerint – keresőtevékenységet nem végez és rendszeres pénzellátásban nem részesül. A megváltozott munkaképességű személy részére egészségi állapotától és rehabilitálhatóságától függően **rehabilitációs ellátást** vagy **rokkantsági ellátást** lehet megállapítani.

Rokkantsági járadék: Rokkantsági járadékra jogosult az a személy, akinek a 25. életéve betöltése előtt keletkezett egészségkárosodása legalább 70%-os mértékű, és nyugellátásban, baleseti nyugellátásban vagy megváltozott munkaképességű személyek ellátásában nem részesül.

□ **Közlekedési kedvezmény:** A súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről szóló 102/2011. (VI. 29.) Korm. rendelet 6. §-a értelmében szerzési és átalakítási támogatásra (közlekedési kedvezmény) a súlyos mozgáskorlátozott személy jogosult.

□ **Parkolási igazolvány:** A mozgásában korlátozott személy parkolási igazolványáról szóló 218/2003.(XII.1.) Korm. rendelet értelmében parkolási igazolványra az a személy jogosult,

1. aki közlekedőképességében súlyosan akadályozott,
2. aki látási fogyatékosnak; értelmi fogyatékosnak; autistának; mozgásszervi fogyatékosnak minősül,
3. akit a vakok személyi járadékának bevezetéséről szóló rendelet alapján 2001. július 1-jét megelőzően vaknak minősítettek, vagy
4. aki vaknak vagy gyengénlátónak, mozgásszervi fogyatékosnak, értelmi fogyatékosnak vagy autistának minősül.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

- a) egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése;

A fogyatékos személyek jogai:

□ **Környezet** A fogyatékos személynek joga van a számára akadálymentes, továbbá érzékelhető és biztonságos épített környezetre. Ez a jog vonatkozik különösen a közlekedéssel és az épített környezettel kapcsolatos tájékozódási lehetőségekre. [Fot. 5. § (1)-(2)]

□ **Kommunikáció** A fogyatékos személy számára biztosítani kell az egyenlő esélyű hozzáférés lehetőségét a közérdekű információkhoz, továbbá azokhoz az információkhoz, amelyek a fogyatékos személyeket megillető jogokkal, valamint a részükre nyújtott szolgáltatásokkal kapcsolatosak.

A kommunikációban jelentősen gátolt személy számára a közszolgáltatások igénybevételekor lehetővé kell tenni a tájékozódás és a személyi segítség feltételeit. [Fot. 6.- 7. §]

□ **Közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés** A fogyatékos személy számára a FOT-ban meghatározottak szerint - figyelembe véve a különböző fogyatékosági csoportok eltérő speciális szükségleteit - biztosítani kell a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést. A közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása érdekében a fogyatékos személy az önálló életvitelét segítő kutyáját - külön jogszabályban meghatározottak szerint - beviheti a közszolgáltatást nyújtó szerv, intézmény, szolgáltató mindenki számára nyitva álló területére. [Fot. 7/A.- 7/C. §]

□ **Közlekedés** A közlekedési rendszereknek, továbbá a tömegközlekedési eszközöknek, utasforgalmi létesítményeknek - beleértve a jelző- és tájékoztató berendezéseket is - alkalmasnak kell lenniük a fogyatékos személy általi biztonságos igénybevételre. Közhasználatú parkolóban a közlekedésében akadályozott fogyatékos személyek számára - a külön jogszabály szerint - megfelelő számú és alapterületű parkolóhely kialakításáról kell gondoskodni. [Fot. 8.- 10. §]

□ **Támogató szolgálat, segédeszköz** fogyatékos személy részére biztosítani kell a fogyatékosága által indokolt szükségleteinek megfelelő támogató szolgálat igénybevételét, továbbá segédeszközt. Az árhoz nyújtott támogatással beszerezhető segédeszközök körét és a támogatás módját, valamint mértékét külön jogszabály határozza meg. [Fot. 11. §]

□ **Egészségügy** A fogyatékos személy egészségügyi ellátása során figyelemmel kell lenni a fogyatékoságából adódó szükségleteire. A fogyatékos személy egészségügyi ellátása során törekedni kell arra, hogy az ellátás segítse elő a rehabilitációját, társadalmi beilleszkedését, továbbá, hogy ne erősítse a betegségtudatát. [Fot. 12. §]

□ **Oktatás, képzés** A fogyatékos személynek joga, hogy állapotának megfelelően és életkorától függően korai fejlesztésben és gondozásban, óvodai nevelésben, iskolai nevelésben és oktatásban, fejlesztő felkészítésben, szakképzésben, felnőttképzésben, továbbá felsőoktatásban vegyen részt a vonatkozó jogszabályokban meghatározottak szerint. Abban az esetben, ha az - az e célra létrehozott szakértői és rehabilitációs bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint - a fogyatékos személy képességeinek kibontakoztatása céljából előnyös, a fogyatékos személy az óvodai nevelésben és oktatásban a többi gyermekkel, tanulóval együtt - azonos óvodai csoportban, illetve iskolai osztályban - vesz részt. A kiskorú fogyatékos személyt megilleti az a jog, hogy fejlesztése késedelem nélkül megkezdődjön, amint fogyatékoságát megállapították. [Fot. 13. §]

□ **Foglalkoztatás** A fogyatékos személy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosult. A foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását. Az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető.

Ha a fogyatékos személy foglalkoztatása az integrált foglalkoztatás keretében nem megvalósítható, úgy számára a munkához való jogát lehetőség szerint biztosítani kell. A megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató akkreditált munkáltatókat és a szociális foglalkoztatást végző foglalkoztatókat a központi költségvetés - jogszabályban meghatározottak szerint - támogatásban részesíti. [Fot. 15.- 16. §]

□ **Lakóhely, közösségbe való befogadás, önálló életvitel** A fogyatékos személynek joga van a fogyatékoságának, személyes körülményeinek megfelelő - családi, lakóotthoni, intézményi - lakhatási forma megválasztásához. [Fot. 17. §]

□ **Kultúra, sport** A fogyatékos személy számára lehetővé kell tenni a művelődési, kulturális, sport- és más közösségi célú létesítmények látogatását. A fogyatékos személy számára - sportolási lehetőségeinek megteremtéséhez - a sportolási célú, szabadidős intézmények használatát hozzáférhetővé kell tenni. A fogyatékos személyek szabadidő- és tömegsportját a Magyar Olimpiai Bizottság támogatja, a fogyatékos személyek verseny- és élsportjának támogatása a központi költségvetésből történik. [Fot. 18. §]

□ **A rehabilitációhoz való jog** A fogyatékos személynek joga van a rehabilitációra. E jog érvényesítését rehabilitációs szolgáltatások, ellátások biztosítják. Az ehhez kapcsolódó állami feladatot a fogyatékos személyek esélyegyenlőségének biztosítására létrehozott, a társadalmi esélyegyenlőség előmozdításáért felelős miniszter szakmai felügyelete alatt álló szervezet látja el. A szervezet számára törvény vagy kormányrendelet további feladatokat állapíthat meg. [Fot. 19.- 20. §]

b) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége;

Csanádapácán a fizikai akadálymentesítés már a legtöbb intézményben kiépült (rámpa, mosdó a mozgáskorlátozott személyek részére), illetve kiépülőben van, ezzel szemben az infokommunikációs akadálymentesítés (tapintható információk, hallható segítség, jelyelvi segítség, tájékozódást segítő piktogramok) még nagyrészt hiányzik, de az elmúlt években történtek fejlesztések, infokommunikációs akadálymentesítést célzó beruházások.

c) közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége;

Az összes intézménynek akadálymentesnek kellene lennie, fontos, hogy a közszolgáltatás tényleges igénybe vételéhez nem elég az épületbe bejutni, azt be is kell tudni járni - legalább a közszolgáltatás igénybevételéhez szükséges mértékben-, valamint veszély esetén biztonsággal el kell tudni hagyni.

A közszolgáltatás akkor hozzáférhető, ha a fizikai megközelítés lehetőségén túl az épületen belüli tájékozódás lehetősége biztosított a vak és gyengén látó, a siket, és nagyothalló, az értelmi fogyatékos, az autista, a súlyosan-halmozottan fogyatékos személy számára. A mozgássérültekkel kapcsolatban leggyakrabban a biztonságos és akadálymentes, vakok esetében pedig az érzékelhető környezetről van szó. Ezeknek a követelményeknek a településen nem vagy csak részben felelnek meg az intézmények. A pályázati források jelenthetik a legnagyobb megoldást a problémára.

d) munkahelyek akadálymentesítettsége;

A településen lévő munkahelyek akadálymentesítettségéről nem rendelkezünk adattal.

e) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége;

A település járdái, parkok részben akadálymentesek.

f) fogyatékossgal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékossgal élő személyek nappali intézménye, stb.);

A fogyatékos ember alapvető joga, hogy hozzájusson a közérdekű, valamint a jogai gyakorlásához szükséges információhoz. Ez a hozzáférés jelenti egyrészt azt, hogy a fogyatékos személy

érzékelje az információkat, másrészt azt, hogy biztosított legyen számára a megfelelő értelmezés lehetősége. Ennek érdekében beruházásokra, fejlesztésekre van szükség.

g) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások).

Nem releváns.

7.4. Fogyatékossággal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

A fogyatékkal élő emberek és családjaik a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják. Feladatunk olyan környezet teremtése, működtetése, hogy egyenlő esélyekkel érvényesülhessenek mindennapi életük során a közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az oktatás, képzés és munkalehetőségek, a kultúra, valamint a sport területén is.

7.5 A fogyatékossgal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Önkormányzatunknak nincs tudomása ilyen jellegű problémáról és kezdeményezésről.

7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A településen foglalkoztatott fogyatékkal élők száma alacsony.	További fejlesztő foglalkoztatás szervezése, bővítése
Infokommunikációs és fizikai akadálymentesítés kiépülésének hiányossága	Fizikai akadálymentesítés, infokommunikációs akadálymentesítés bővítése
Fogyatékkal élők számára vonatkozó adathiány	Központi adatgyűjtés
Az érzékszervi fogyatékossgal élők jobban elszigetelődnek, társadalmi aktivitás alacsony.	Jelnyelvi tanfolyamon, tréningeken való részvétel.

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

- a) a 3-7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (közfeladatot ellátó szervezetek, közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma);

Településünkön a civil szervezetek aktív tevékenységet folytatnak.
Csanádapácán működő civil szervezetek, egyesületek, alapítványok:

Vöröskereszt Helyi Szervezete

Csanádapáca és Vidéke Mozgáskorlátozottak Egyesülete

Csanádapácai Gábrriel Polgárőr Egyesület

Csanádapácai Önkéntes Tűzoltó Egyesület

Andor s Gim Sportegyesület

Csanádapácai Előre Futball Club

Csanádapácai Szivárvány Nyugdíjas Egyesület

ANGÉLA nőegylet

Dohánylevél Hagyományőrző és Hagyományteremtő Egyesület

- b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása;

A települési önkormányzat a civil szervezetek működését támogatja, pályázati úton anyagi hozzájárulást is nyújt, mellyel természetesen év végén el kell számolni a támogatottaknak.

- c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása;
- d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége
- e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége;

A Csanádapácai Szivárvány Nyugdíjas Egyesület, valamint a Csanádapáca és Vidéke Mozgáskorlátozottak Egyesülete minden évben több alkalommal szervez programokat és rendezvényeket tagjaik, illetőleg az idősök számára. Ezeken a civil kezdeményezéseken mindig nagy számban vesz részt a helyi lakosság.

A Vöröskereszt Helyi Szervezete ruhaosztást és egyéb adományosztást szervez a településen élő, rászorulóknak számára, továbbá segít lebonyolítani a helyben tartott véradásokat.

A Csanádapácai Gábrriel Polgárőr Egyesület, bűnmegelőzés céljából alakult, tagjai igyekeznek Csanádapáca közbiztonságát megteremteni.

Az ANGÉLA Nőegylet célja: segítse a környezeti és természeti értékek megőrzését, korszerű és esztétikus fejlesztését, szépítését. Ápolja a lakóhely hagyományait, kezdeményezi a faluszépítést, fásítását, parkosítását, lakóház környéke, utcafront virágosítását. Fellép a település környezete és tisztasága védelmében, érdekében. Kezdeményezi továbbá hagyományőrző, népművészeti és kulturális örökséget őrző rendezvények megszervezését és lebonyolítását, továbbá egyéb kulturális és szórakoztató programnak kíván szervezője, támogatója lenni. Kezdeményezi a lakosság bevonásával közös sporttevékenységek megszervezését és lebonyolítását, környezet-és természetvédelmi feladatokban tevékenyen részt vesz.

A Csanádapácai Előre Futball Club a labdarúgás szerelmeseinek támogatója.

A Dohánylevél Hagyományörző és Hagyományteremtő Egyesület tagjai szeretnék a község tárgyi, szellemi hagyományait feltárni, megőrizni, dokumentálni.

Az Ador s Gim Sport Egyesület az erőnlét megőrzésére és fejlesztésére igyekszik támogatást nyújtani, az arra igényt érzők számára.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

A településen hagyománya van a szépkorú személyek köszöntésének.

Az Orosházi Kistérség Egyesített Gyermekjóléti Központja és Családsegítő Szolgálat területei irodáján dolgozó munkatársa a rászoruló gyermekek számára év közben több alkalommal szervez különféle programokat, illetve a nyári szünidő hasznos eltöltése kapcsán egy- egy napra kirándulást szervez, továbbá családi napot.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzeti önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába;

Az esélyegyenlőségi program elkészítését megelőzően tájékoztatást kaptak a településen dolgozó szociális, egészségügyi, gyermekjóléti, köznevelési szakemberek a program elkészítésének fontosságáról. Mindenki igyekezett a maga területén kigyűjthető adatokkal segíteni a munkát. A kapcsolattartás telefonon és személyes találkozásokkal valósult meg. A település hivatalos honlapján mindenki számára elérhető és megismerhető lesz az elfogadott dokumentum.

b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot.

Az a) pont szerinti szervezetek, partnerek bevonásával az esélyegyenlőségi program elfogadása és felülvizsgálata előtt HEP Fórumot működtetünk.

c) A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF az települési önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenti.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegény- ségben élők	A hátrányos helyzetek generációkon keresztüli átöröklődése.	Felzárkóztatási, fejlesztési programok szervezése
	Adósságrendezés, az eladósodás kiútjai, a megelőzés lehetőségei	Életviteli tanácsadás
	Magas a közfoglalkoztatásban résztvevők száma	Nyílt munkaerőpiacon történő elhelyezkedés
Gyermekek	A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma magas	Munkahelyteremtés, életvezetési tanácsadás
	Születések száma alacsony	Gyermekvállalás ösztönzése
	Hátrányos helyzetű gyermekek életminősége	Hátrányos helyzetű gyermekek életminőségének javítása, felzárkóztatás.
Nők	A munkanélküliség kockázata a nők körében magasabb.	Segíteni kell a nők munkaerő-piaci elhelyezkedését és visszatérését a GYES után, a tanulmányok befejeztét követően.
	A gyermekét egyedül nevelő, vagy több gyermeket nevelő család esetében a szegénység kockázata magas.	Lehetőséget kell biztosítani az elhelyezkedéshez és meg kell teremteni a gyermekek számára a napközbeni felügyeletet.
	Nőket érő családon belüli erőszak rejtett probléma	Információ, támogatás
	Kisgyermekes anyák elhelyezkedési nehézségei.	Mini bölcsőde férőhelyeinek bővítése.
Idősek	Magas az egyedül élők aránya, nagy a kockázata az elmagányosodásnak, kirekesztődésnek.	Az aktivitást és a függetlenséget megőrző programok, szolgáltatások szervezése.

	Az idősebb korosztályhoz tartozók gyakrabban válnak áldozattá,	Idősek védelmét szolgáló intézkedések bővítése. Veszélyeztető tényezők feltárása, észlelési hatékonyság növelése. Jelző- és észlelő rendszer fejlesztése, kiterjesztése.
	Kevesen tudják használni a számítógépet, a technika fejlődésével így egyre inkább lemaradnak.	Az időseket célzó tanfolyam, ahol megtanulhatják a számítógép és az egyre modernebb technika használatát.
	Az 55 év feletti elhelyezkedési nehézségei	Védett munkahelyek teremtése.
Fogyatékkal élők	A településen foglalkoztatott fogyatékkal élők száma alacsony.	További szociális foglalkoztatás szervezése, bővítése
	Infokommunikációs és fizikai akadálymentesítés kiépülésének hiányossága	Fizikai akadálymentesítés, infokommunikációs akadálymentesítés bővítése
	Fogyatékkal élők számára vonatkozó adathiány	Központi adatgyűjtés
	Az érzékszervi fogyatékossgal élők jobban elszigetelődnek, társadalmi aktivitás alacsony.	Jelnyelvi tanfolyamon, tréningeken való részvétel.

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák egyenlő eséllyel férhetnek hozzá a különféle szolgáltatásokhoz, illetve vehetnek részt a foglalkoztatásban.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők helyzetében folyamatos, pozitív változás következzen be.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek esélyegyenlőségét, oktatáshoz való hozzáférését, gyermekszegénység csökkentését.

Folyamatosan odafigyelünk az idősek munkaerő-piaci helyzetének javítására, valamint arra, hogy hozzájussanak az információkhoz és szolgáltatásokhoz.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén a munkahelyi diszkrimináció csökkentését védett tulajdonságuk miatt.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők akadálymentesítését célzó intézkedésekre, az őket megillető különleges bánásmód meglétére.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal/szakmapolitikai stratégiákhoz	A cél kapcsolódása országos stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés megvalósítása felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
II. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége												
1	Az álláskereső munkavállalásának stagnál az utóbbi elősegítése	Álláskereső száma	Az álláskereső számának csökkenése	Gazdasági program	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia	kapcsolatfelvétel a munkáltatókkal, Foglalkoztatási Osztállyal, tájékoztató tájékoztatás	polgármester 2028. 12. 31. (vasárnap)		helyzetelemzés, képzésben résztvevők száma, átképzettek száma, munkanélküliek száma, foglalkoztatottak száma	humán erőforrás, illetve pályázati (pénzügyi) forrás	folyamatosság	nem releváns
2	Kitörés a szegénységből	Hátrányos helyzetek generációkon keresztül átöröklése	Kevesebb szegénységben, mélyszegénységben élő család	Gazdasági program	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia	kapcsolatfelvétel a családokkal, előadások, életmód, illetve életvezetési tanácsadás	polgármester 2028. 12. 31. (vasárnap)		helyzetelemzés, előadáson részt vevők száma, szegénységben élő családok csökkenése, szegény családban élő gyermekek száma az oktatás területén növekedést mutat	humán, pénzügyi, technikai	folyamatos előadások, tanácsadás	nem releváns
III. A gyermekek esélyegyenlősége												
1	Támogató szülői háttér	Magas a veszélyeztetett gyermekek száma	Veszélyeztetettségű esetek számának csökkenése	Gazdasági program	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia	Kapcsolatfelvétel, problémák feltárása, segítségnyújtás a neveléshez (felvilágosítás, tájékoztatás, szükség esetén szakember segítsége- addiktológus,	polgármester 2028. 12. 31. (vasárnap)		vesélyeztetett esetek száma, gondozásba bevont családok száma, növekedés megakadályozása, stagnálás, veszélyeztetett	Humán, pénzügyi, technikai	ismétlődő előadások, folyamatos helyzetelemzés, megelőzés	nem releváns

							pszichiáter)				esetek csökkenése			
2	Munkahelyet mindenkinél	Magas a gyermekvédelmi támogatásban részesülők száma, ami azt is jelenti, hogy sok család anyagi problémákkal küzd	biztos munkahely hosszútávra, gyermekvédelmi támogatásban részesülők számának csökkenése	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia	gazdasági program	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia	Családok helyzetének elemzése, problémák feltárása, a munkaügyi központ nyújtotta lehetőségekről való tájékoztatása a célcsoportnak	polgármester 2028. 12. 31. (vasárnap)	helyzetelemzés, munkahellyel, biztos megélhetést jelentő jövedelemmel rendelkezők számának növekedése, támogatásban részesítettek csökkenése, önkormányzat, munkaügyi hivatal nyilvántartása, KSH adatai	humán, pénzügyi, elhelyezkedést támogató képzések, személyiségfejlesztés	nem releváns			
3	Gyermekvállalás ösztönzése	A népesség előregedő, alacsony születések száma, tendenciájának csökkenő mérséklése, gyermekvállalás ösztönzése	A település A település előregedő tendenciájának mérséklése, gyermekvállalás ösztönzése	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia	Gazdasági program	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia	Pályázatok benyújtása, kedvező elbírálás esetén megvalósítás	polgármester 2028. 12. 31. (vasárnap)	támogatások száma, rendeletek, benyújtott pályázatok, sikeres technikai pályázatok, munkahelyek, foglalkoztatók létrehozása, száma	pályázati forrás (humán, pénzügyi, technikai)	további intézkedések nem releváns			
III. A nők esélyegyenlősége														
1	A nők védelmében	Családon belüli erőszak, bár az esetek nagy részében rejtett probléma, de jelen van	Csökkenjen a családon belüli erőszak előfordulásának száma	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia	Gazdasági program	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia	Adatgyűjtés, informálódás, tájékoztatás, tanácsadás, kapcsolattartás, támogatás	polgármester 2028. 12. 31. (vasárnap)	helyzetelemzés, gondozásban részt vevők száma, rendőrségi feljelentések száma, bírósági ítéletek, erőszak csökkenése	Humán, pénzügyi, technikai erőforrás	folyamatos tájékoztatás, információ	nem releváns		
2	Nyári gyermekfelügyelet	A kiskorú gyermekek nyári elhelyezése gondot okoz és nehézséget a szülők munkahelyének összeegyeztetésével	tanszünet idejére teljes gyermekfelügyelet	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia	Gazdasági program	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia	Felmérés, civil szervezetek, önkéntesek bevonása, pályázatok benyújtása, szponzorok felkutatása, szakemberek bevonása	polgármester 2028. 12. 31. (vasárnap)	felmérések, feltételek megteremtése, gyermekfelügyelet kérdésének megoldása	Humán, pénzügyi, technikai erőforrás	a tanszünet idejére minden évben újraszervezni, fenntartani	nem releváns		
IV. Az idősek esélyegyenlősége														

1	E- nyugdíjas	informatikai jártasság hiánya	A technika fejlődésének nyomán követése, a lemaradásból adódó hátrányok kiküszöbölése, az Internetnek köszönhetően az ügyintézés megkönnyítése	Gazdasági program	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia	Tájékoztatás, tanfolyam szervezés	polgármester 2028. 12. 31. (vasárnap)	helyzelelemzés adatai (számítástechnikai ismeretek hiánya miatt hátrányos helyzetű idősök), tanfolyamon résztvevők száma, Internet és számítógép ismeretekkel rendelkezők arányának növekedése	Humán, pénzügyi, technikai erőforrás, együttműködés helyi szinten	folymatosan indított képzések	nem releváns
2	Idősök közösségi életének előmozdítása	Magas az egyszerűes háztartások száma a javítása, településen az idősök körében, ami periferián élő az esetek többségében elmagányosodáshoz vezet	Az idősök életszínvonalának javítása, elmagányosodott, periferián élő idősök számának csökkentése	Gazdasági program	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia	Tájékoztatás, információ, látogatás szervezése, kapcsolattartás, ösztönzés, férőhelyek számának bővítése	polgármester 2028. 12. 31. (vasárnap)	helyzelelemzés, szolgáltatásba ellátogatók száma, folyamatosan, aktívan résztvevők száma	Humán, pénzügyi, technikai erőforrás	kapcsolattartás, folyamatos nyomon követés	nem releváns
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége											
1	Fizikai akadálymentesítés	A településen hiányos a fizikai akadálymentesítés kiépültsége	akadálymentes környezet kiépültség arányának növelése	Gazdasági program	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia	Felmérés, tervezés, engedélyezés, pályázat készítés, kivitelezés	polgármester 2028. 12. 31. (vasárnap)	Felmérés, hiányosságok száma, benyújtott pályázatok száma, nyertes pályázatok száma, műszaki átadás- átvétel, kiépültség aránya nő	Humán, pénzügyi, technikai erőforrás	a létrehozandó infrastruktúra állagmegóvása	nem releváns
2	Felmérés	Nincs adat a fogyatékkal élők pontos számára vonatkozóan a településen	Naprakész adatbázis	Gazdasági program	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia	Adatgyűjtés, adatbázis összeállítása, frissítése, fenntartása	polgármester 2028. 12. 31. (vasárnap)	adatgyűjtés, adatalemzés, kapcsolattelvételek erőforrás száma, adatbázis létrejötte, fenntartása	Humán, pénzügyi, technikai erőforrás	folymatosság	nem releváns

3. Megvalósítás

3.1 A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására **Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot** hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

3.2 A megvalósítás folyamata

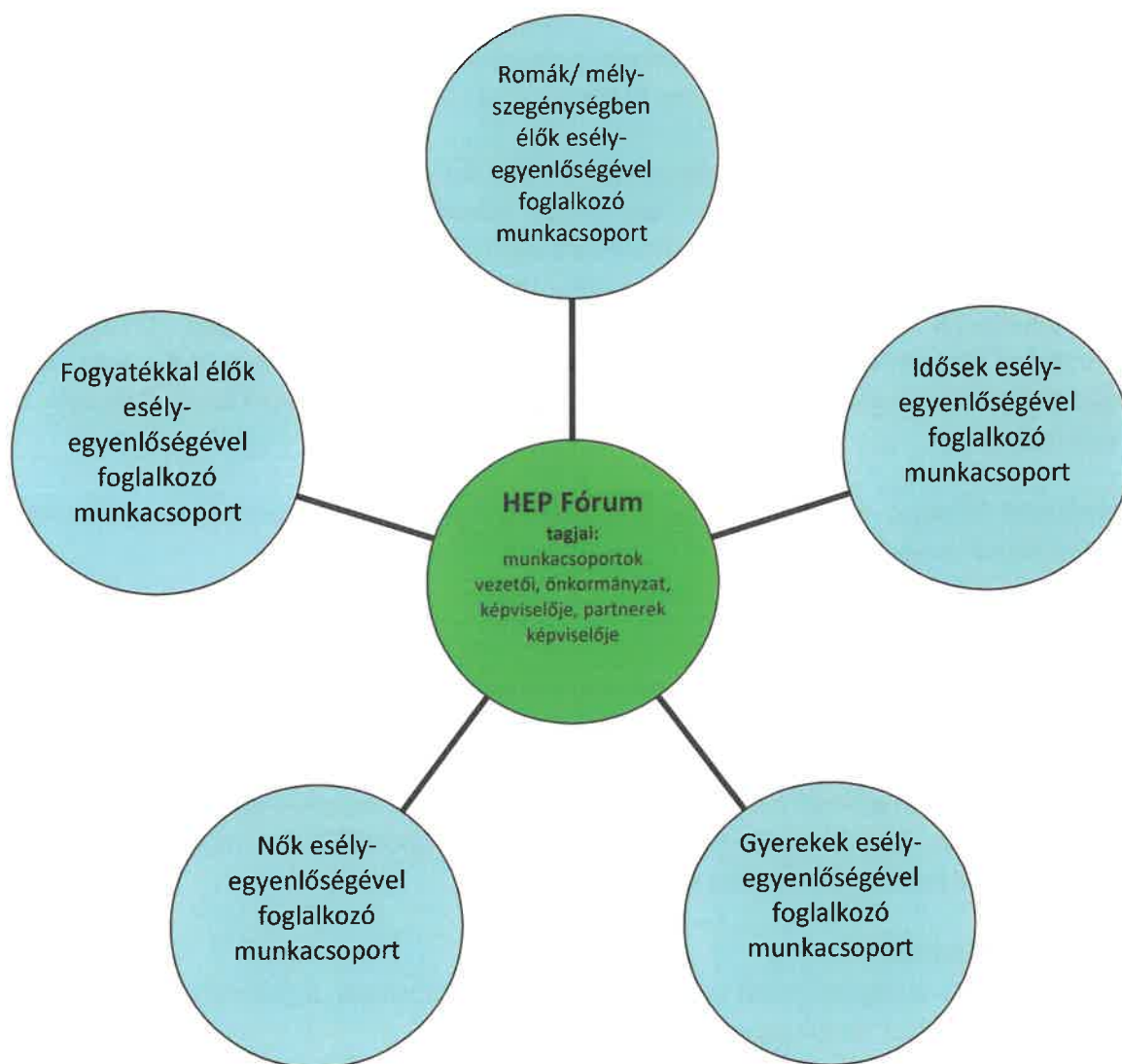
A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása

- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása.

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakíthatunk 2 ezer fő feletti településeken (opcionális) az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább két évente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A HEP Fórumok javasolt összetétele:

Tagok

- a település polgármestere,
- a település/közös önkormányzatok jegyzője,
- helyi nemzetiségi önkormányzatok vezetői,
- beavatkozási területekhez kapcsolódó önkormányzati bizottságok képviselői,
- helyi/térségi releváns közszolgáltató intézmények képviselői,
- meghatározó helyi/térségi gazdasági szereplők, munkáltatók képviselői,
- 2 000 fő lakosságszám feletti települések esetében a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselői,
- helyi jelzőrendszeri felelős,
- a településen működő - a HEP célcsoportjai kapcsán érintett - civil szervezetek és egyházak képviselői,
- A HEP intézkedési tervében szereplő intézkedések végrehajtásáért felelős intézmények, szervezetek képviselői,
- a település HEP referense,
- a rendvédelmi és közbiztonsági szervezetek képviselői,
- egyéb tagok (pl. tapasztalati szakértőként valamely célcsoportban érintett személy, vagy a településen aktív szerepet vállaló személyek).

Állandó meghívottak

- a település képviselő-testületének tagjai,
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- tankerületi központ képviselője,
- környező települések önkormányzati szereplői,
- járási jelzőrendszeri tanácsadó,
- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

3.3 Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

3.4 Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5 Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így
 - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
 - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
 - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
 - o Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6 Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a **kétévente előírt** – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - **felülvizsgálat** során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a **HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát** annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. A Csanádapáca község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Csanádapáca község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és a 126/2025.(XII.10.) számú határozatával elfogadta.

Csatolt melléklet:

- képviselő testület elfogadó határozatának kivonata

Dátum

Aláírás

Csanádapáca Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjának partnerei ismerik a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, és annak megvalósításában tevékenyen részt kívánnak venni.

Dátum

Partner aláírás

Dátum

Partner aláírás

Dátum

Partner aláírás

Dátum

Partner aláírás

Dátum

Partner aláírás